



4.3.2.1 De staatsrechtelijke verantwoordelijkheid van de minister van Financiën

De minister van Financiën is staatsrechtelijk verantwoordelijk voor de wijze waarop de belastingdienst zijn taak uitoefent. Hofstra schrijft in dit verband: "Staatsrechtelijk is in de parlementaire democratieën de minister van Financiën tegenover het parlement verantwoordelijk voor alles wat in de belastingdienst gebeurt. Als hoofd van dienst kan hij aanwijzingen omtrent wetsinterpretatie en wetsuitvoering geven aan de ambtenaren, die op grond van deze ondergeschiktheid verplicht zijn de gegeven aanwijzingen te volgen." ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ Deze verplichting van belastingambtenaren bestaat ondanks het feit dat aan deze ambtenaren een tamelijk zelfstandige positie wordt toebedacht. ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ In de dagelijkse praktijk krijgt de belastingbetaler in beginsel te maken met het handelen van de belastingambtenaar (inspecteur en ontvanger); daaraan ontleent hij rechtskracht. ⁹⁶⁹ Wordt hij benadeeld, doordat een belastingambtenaar (inspecteur) zich niet houdt aan de aanwijzingen van de minister of diens staatssecretaris, dan kan hij zich met een klacht tot de minister wenden. Langereis wijst erop dat de verhouding tussen een belastingbetaler en de inspecteur zodanig verstoord kan zijn dat een beroep van de belastingbetaler op de superieur van de inspecteur noodzakelijk kan zijn, mede omdat een beroep op de fiscale rechter niet altijd mogelijk is. ⁹⁷⁰ Hofstra schrijft dat een dergelijk systeem, dat enerzijds de uitvoering aan lokale ambtenaren opdraagt, doch anderzijds de eenheid van beleid verzekert, het stelsel van deconcentratie wordt genoemd. ⁹⁷¹

In de literatuur wordt gediscussieerd over de bevoegdheidsverdeling tussen de minister en staatssecretaris enerzijds en de inspecteur anderzijds. Het gaat onder meer om de vraag of regering en staatssecretaris (grondwettelijke) algemene bestuursbevoegdheid

⁹⁶⁴ H.J. Hofstra[1,blz.190].

⁹⁶⁵ Zie hoofdstuk 3.6.4.1.

⁹⁶⁶ L.G.M. Stevens[61]: "Scheltema merkt in dit kader op: "In ons staatsrecht geldt als uitgangspunt, dat de minister jegens het parlement verantwoordelijk is voor het bestuur. Hij kan door de Kamers ter verantwoording worden geroepen voor al hetgeen door zijn departement en de aan hem ondergeschikte diensten is gedaan etc.. De ministeriële verantwoordelijkheid blijkt in de staatsrechtelijke literatuur de legitimatie te zijn voor het vormen van autonoom ministerieel beleid." (blz.513)

⁹⁶⁷ Ch.J. Langereis[19,blz.77,78,81]. Deze bevoegdheid kan in strijd zijn met het sterk gedeconcentreerde ambt van inspecteur. Anderzijds draagt deze bevoegdheid er volgens Langereis aan bij dat de scherpste kantjes van de belastingheffing worden weggenomen.

⁹⁶⁸ H.J. Hofstra[1,blz.190].

⁹⁶⁹ Zie bijvoorbeeld de hoofdstukken III, IV AWR; hoofdstukken II, III, IV IW 1990.

⁹⁷⁰ Ch.J. Langereis[19,blz.81].

⁹⁷¹ H.J. Hofstra[1,blz.190].